

Jaarlijks wordt er tussen de 80.000 en 100.000 hectare grasland opnieuw ingezaaid. De laatste jaren ligt dat vooral in de buurt van het laagste getal. De komende jaren zou dat volgens Jan Visscher van Wageningen UR Livestock Research wel weer omhoog kunnen gaan. De stijgende voerprijzen maken het interessant om veel goed ruwvoer van eigen bodem te halen.

“De maximale opbrengst halen we niet meer”

Jan Visscher, rassenonderzoeker bij Wageningen UR Livestock Research

Al veertig jaar is Jan Visscher betrokken bij het onderzoek naar grasrassen. In die periode moet de gemiddelde opbrengst van het gras alleen al door de genetische vooruitgang met ongeveer vijftien procent zijn gestegen. Dat bewijst al het nut van het om de zoveel tijd vernieuwen van het grasland. Toch is er de laatste jaren wat de klad in gekomen. “Uit het oogpunt van veredeling is dat wellicht jammer,” stelt Visscher, “maar vreemd is het ook niet. De laatste jaren was er voer genoeg en dat was ook goedkoop. Dan is het lastig om vernieuwing rendabel te maken.”

Een andere reden is waarschijnlijk het verbod op scheuren van grasland in het najaar op zand- en lössgronden. Doordat het alleen in de periode van 1 februari tot en met 31 mei nog mogelijk is om grasland te vernietigen, is het inzaaien verschoven naar het voorjaar. Dat is echter net in de periode dat de boeren de eerste en beste snede van het land halen. Het lijkt dan al snel dat inzaaien een flink opbrengstverlies geeft. Daarnaast valt de aanslag in het voorjaar vaak wat tegen, met meer kans op onkruid. Dat mag dan zo lijken, vindt Visscher, de veehouder moet zich wel afvragen of dat werkelijk zo is. “Inzaaien doe je omdat het land niet goed presteert of omdat er verkeerde grassen staan. Bij noodzaak tot herinzaai zul je ook bij de eerste en volgende sneden nooit een echt topproduct halen. En je moet het verlies aan opbrengst ook over een aantal jaren bekijken.”

“Als je zorgt voor goede zaaiomstandigheden en vóór april zaait, heeft de veehouder toch eind mei, begin juni al een kleine eerste snede. Omdat de stikstofmineralisatie van de oude grasmat dan goed op gang komt en hij nog ruimte heeft om dit perceel goed te bemesten, kun je de sneden daarna ook nog een hoge opbrengst verwachten. Een totaalopbrengst van pakweg tien ton is dan nog goed mogelijk en komt in de buurt van de twaalf ton droge stof die nu gemiddeld van een hectare komt. Waarbij je je moet afvragen of je dat bij een slecht presterend perceel haalt.”

Die bijna gelijke opbrengst is volgens hem het gevolg van de gebruiksnormen. “Die zorgen ervoor dat we tegenwoordig niet meer de maximale opbrengst van grasland halen. Uit het verleden weten we dat er een duidelijk verband is tussen

de hoeveelheid stikstof en de opbrengst. In het verleden op maaiproeven bij 450 kilo stikstof haalden we nog wel zestien tot achttien ton droge stof. Met de huidige 250 (weiden, zand) tot 320 (voor alleen maaien) kilo ben je een topper als je twaalf of vijftien ton haalt”, stelt Visscher. Gezien het feit dat de oude grasmat veel stikstof levert, waarvan voorjaarsinzaai veel meer profiteert dan najaarsinzaai, vallen de opbrengstverliezen best mee en blijven de milieuverliezen beperkt. Een ander argument dat loonwerkers zouden kunnen gebruiken om vernieuwing onder de aandacht te brengen, is in de ogen van Visscher de betere kwaliteit van het voer. “Nu de krachtvoerprijzen stijgen, is het voor veehouders nog meer van belang om zoveel mogelijk goed ruwvoer van eigen land te halen. Het verschil in voederwaarde kan bij percelen met slechte grassen ten opzichte van eenzelfde perceel met goede grassen oplopen tot 50 à 75 VEM per kilogram droge stof. Per hectare is dat 2000 tot 2500 kVEM per jaar.”

“Het is nu nog meer van belang om zoveel mogelijk goed ruwvoer van eigen land te halen.”

Veehouders die dat tekort komen, zullen dat moeten aanvullen door de aankoop van extra ruwvoer of krachtvoer. Ongunstig binnen de huidige mestwetgeving, waarbij veel bedrijven hebben gekozen voor bedrijfsspecifieke excretie. Dat zou de komende jaren een extra stimulans kunnen zijn voor de graslandvernieuwing, denkt Visscher. “Je kunt graslandvernieuwing dan zelfs zien als een vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Als veehouder hoef je dan namelijk minder van buiten aan te kopen en word je meer zelfvoorzienend. Je kunt zelfs stellen dat je minder krachtvoer nodig hebt en dus geen beroep hoeft te doen op de krapper wordende voedselmarkt.”

Om de opbrengsteffecten te halen, is het wel belangrijk om goed naar de graslandsamenstelling te kijken, adviseert Visscher. “Dat betekent kijken hoeveel Engels raaigras er nog in een perceel aanwezig is en daarnaast ook hoeveel kweek

en andere slechte grassen er staan. Een vuistregel is dat kweek niet boven tien procent moet komen en dat Engels raaigras minimaal 50 procent van het grassenbestand moet zijn”, aldus Visscher. Na de winter kan uitwintering ook een reden voor herinzaai zijn. Te veel open plekken kan dan aanleiding zijn om zo snel mogelijk opnieuw in te zaaien. Hij adviseert om zo vroeg mogelijk in het voorjaar te beginnen. Dat betekent starten als de bodemtemperatuur begint op te lopen tot een graad of acht en de grond niet te nat is. “Als de vernieuwing wordt uitgevoerd omdat er veel kweek staat, is het wel belangrijk dat die wat aan de groei is. Anders duurt het te lang voor de Roundup echt de wortel heeft bereikt.”

Uit ervaring weet hij ook dat het belangrijk is om de kweek niet te onderschatten. “In het voorjaar staat er altijd meer dan je ziet. Vooral omdat een deel wat onder de andere grassen staat, die in het voorjaar wat sneller groeien.”

Het doodspuiten moet daarom op tijd gebeuren en het middel moet de tijd hebben om in te werken. Daarna is het volgens Visscher een kwestie van frezen, ploegen, misschien wat egaliseren en daarna een zaaibed maken. Het is dan belangrijk om het zaaibed goed aan te drukken, benadrukt Visscher, dus ploegen met een vorenpakker en na het zaaien rollen met een cambridge. “Het bewijs zie je vaak in de trekkersporen. Daar groeit het jonge gras dan beter dan er omheen. Daaraan zie je dat de ondergrond onvoldoende is aangedrukt.”

En alhoewel het najaar beter geschikt lijkt voor het inzaaien hoeft het voorjaar geen probleem te zijn, stelt Visscher. “Als je maar op tijd bent en het werk goed uitvoert, dan kan het heel goed. Wij zaaien al decennia lang onze proefvelden in het voorjaar in en dat is nog nooit mislukt. Het kan dus zeker goed gaan.”

Tekst & foto: **Toon van der Stok**